24. దీపం కొడిగట్టింది

సీతమ్మకు సేయిస్తి

సింతాకుపతాకము- రామసెంద్రా!

పాడుతున్న వాళ్లిద్దరిలో పెద్ద వాడి వయసు పది సంవత్సరాలకు మించదు. వాడు కట్టుకున్న నిక్కరు చాలవరకు చిరిగిపోయింది.

వాడికన్న చిన్నవాడు రెండోవాడు. వాడు తంబురా మీటుతున్నాడు. పాడుగాలి జనీను తొడుక్కున్నాడు. బనీనూ నిక్కరూ పెద్దవాడివే. చిన్న వాడికి ఏవీలేవు.

సంత అప్పుడే కూడుతోంది. గోపాలపట్నం సమీపంలో ప్రతి శనివారం ఉదయం సంతకూడుతుంది. చుట్టు పక్కల గ్రామాల నుంచి కూరగాయలు తెచ్చి అక్కడ అమ్ముతారు. పట్నంలోని మారువర్తకులు వాటిని కొనుక్కుంటారు.

చిన్నవాడు పాడడంలేదు. కాని, తంబురా మీటుతూ ఒక్కొక్కసారి గెంతుతున్నాడు.

ఉల్లిపాయలు, ములగకాడలు, పచ్చిమిరప కాయలు, తోటకూర, వీటినన్నిటినీ చంద్రమ్మ సంతలో అమ్ముతుంది. వాటన్నిటినీ సర్దడంలో ఆమె నిమగ్నమై ఉంది.

అయిదు నిమిషాలయింది. ఆమె వీళ్లను గుర్తించినట్లు కూడా లేదు. తనపనే తాను చేస్తోంది. పెద్దవాడు పాడడం మానలేదు. ఆవిడ దృష్టి పడితే జోలిలో కొన్ని కూరలు పడతాయి. కాని,ఇంకా బోణీకాలేదని వాళ్లకేం తెలుసు.

పెద్దవాడు పాడడం ఆపేశాడు. ఆమెకు కోపం వస్తే ఏమీ దొరకవని భయపడ్డాడు. చిన్నవాడు మాత్రం, ఆమె ఎటువేపు తిరిగితే అటువేపే తిరిగి, గెంతుతూ, తంబురా జోరుగా మీటుతున్నాడు.

"చూసినావ్రా, సిసింద్రీగా! బోణీ లేందే ఏటీ యియ్యన్రా! నువ్వుగెంతు, కాళ్లిరుసుకో,' అంది చంద్రమ్మ. ఆమె పలుకులలో కోపం ఏమాత్రంలేదు.

"సిన్నోడా! సాలూరుకో!" పెద్దవాడు గద్దించాడు.

చిన్నవాడు అన్నమాటను జవదాటనివాడిలా, వెంటనే బుద్ధిమంతుడిగా నిలబడ్డాడు. ఇంతలో ఎవరో వచ్చి సరుకులు కొనుక్కున్నారు. కొన్న వాళ్లు వెళ్లిపోయారు కాని, చంద్రమ్మ మాత్రం తనమాట నిలబెట్టుకోలేదు. పక్కనే దుకాణం సర్దుతున్న నీలమ్మతో మాటలు మొదలుపెట్టింది.

చిన్నాడికి కోపం వచ్చిందో ఏమో, తంబురా మళ్లీ వాయించడంతో చాలించకుండా, పాడడం కూడా మొదలెట్టాడు.

"నాయిడోరింటికాడ

నల్లతుమ్మ సెట్టుకాడ

నాయిడేమన్నాడే, పిల్లా!"

చిన్నవాడి గొంతులో తీయదనముంది. పాటకి, తంబురా వాయించడానికి ఎక్కడో అనునయం కుదిరినట్లనిపించింది. చంద్రమ్మ, మాటలు మానేసి, పాటనే వినడం మొదలు పెట్టింది. నీలమ్మ కూడా అటువేపే తిరిగింది. సంతకొచ్చిన మరికొందరు కూడా చేరారు. చంద్రమ్మ చిన్నవాడి పాటను వద్దనలేదు. పదినిమిషాల తరువాత వాడు పాట ముగించాడు.

"చంద్రమ్మా! నీను సెప్పనేదా! రాములచ్చన్లే!" నీలమ్మ సంతోషం వెలిబుచ్చింది. రెండు వంకాయలు, ముల్లంగి ఒకటి, పెద్దవాడు పట్టిన జోలెలో వేసింది.

"ఏటో మరి! ఈ వొయసులో ఏంపేరబ్బమో! ఈల్ల పాలిటికి ముసిల్దోర్తి." అంది చంద్రమ్మ, నాలుగు రకాల కూరలు జోలెలో వేస్తూ.

"ఒరి పెద్దోడా! సంకురేతిరికి నీకో జత బట్టలు కుట్టిస్తారా!" అంది నీలమ్మ.

"ఒరి సిసింద్రీగా! నీకు నిక్కరు, సొక్కా కొనిపెడతాలే" అంది చంద్రమ్మ.

పెద్దవాడు వంగి యిద్దరికీ దండం పెట్టాడు. కొండంత బరువు భుజాల మీద పెట్టుకున్నట్లు కనిపించాడు.

చిన్నాడి పెదవులమీద చిరునవ్వు తోచింది. పనయిపోయి వాళ్లు మాత్రం అక్కడినుంచి కదల్లేదు.

"పొండర్రా, పొండి! పండుగ ముందు సంతలో బట్టలు తీస్తాలే!" అంది చంద్రమ్మ.

పెద్దాడు తలగోక్కుంటూ నీలమ్మ దుకాణం ముందు నిలబడ్డాడు.

"నీ గోలేటో సెప్పు!" అంది నీలమ్మ.

"నీలమ్మ తల్లీ! నాకిస్కూలు డ్రస్సు కుట్టించు, బడికిపోతా!" అన్నాడు పెద్దవాడు.

"ఏటేటీ! మళ్లా సెప్పు?" నీలమ్మ ప్రశ్నించింది.

"సదువుకుంటా! మాయింటికాడ యిస్కూలుంది. అందులో కుర్రాళ్లు నీలినిక్కర్లూ, తెల్ల సొక్కాలు ఏసుకుంటారు. అయితొడుక్కుంటే బడికి రానిస్తారంట!"

"ఒరోరి పెద్దోడా! నీమాటింటుంటే నవ్వాలో, ఏడవాలో తెలీడంలేదురా!"

"కాదు తల్లీ! ఎందరో కుర్రాళ్లు సదువుకుంటున్నారు."

"అవున్రా! ఆల్లంతా ఏభయ్యో, వందో కట్టి సదువుతున్నార్రా!"

పెద్దవాడు పరమసత్యమేదో తెలిసినట్లు మాటలు లేకుండా ఉండిపోయాడు. ముఖం దించుకున్నాడు. చిన్నాడు, అన్నముఖం ఉదాసీనంగా ఉండడం చూసి, దగ్గిరగా వచ్చి అన్న చేతిలో చేయిచేర్చి ముందుకు నడిపించుకుపోయాడు.

సంతలో కొంతసేపు, మరికొంతసేపు బజార్లో, బేకరీసాయిబు దగ్గిర, వాళ్లు పాటలు పాడారు. అప్పటికే యెండ మళ్లింది. వాళ్లిద్దరూ యాచన చాలించి ఇంటివేపు తిరిగిపోయారు.

కైలాసపురం పోయే డెబ్భైఅడుగుల రోడ్డుకి, ఇటుపక్క, అటు పక్క కాలనీలు లేస్తున్నాయి. వాటిలో కొత్తకొత్త యిళ్లున్నాయి. ఆవరణలు, పూలమొక్కలు, రంగురంగుల గోడలు అందంగా కనిపిస్తున్నాయి.

ఒకయింటిముందు కారాగింది. కాన్వెంటు బట్టలు తొడుక్కున్న యిద్దరు కుర్రాళ్లు దానిలో ఉన్నారు. గేటు వెలుపల నిలబడి తంబురా మీటుతున్న పెద్దవాడు, కొంచెం వెనక్కెళ్లి, ఆ కుర్రాళ్లు తొడుక్కున్న బట్టలు, వాళ్ల చేతుల్లో పుస్తకాల బాగులు చూస్తూ ఉండిపోయాడు. నౌకరొకడు గేటు తలుపులు తీశాడు. కారులోపలికి వెళ్లి పోయింది. కుర్రాళ్లు కారులోంచి దిగారు. పోర్టికోలోనున్న పెంపుడు కుక్క వాళ్లని చూసి తోకాడిస్తూ అభిమానం వెల్లడించింది. వాళ్లలో చిన్న వాడు గొలుసు విప్పి కుక్కను విడిచి పెట్టాడు. వెంటనే అది సింహంలా గేటు వేపు పరుగుతీసింది. ఆబడిపిల్లలు దానిని ఆపడానికి వెనకాలే పరుగెత్తారు. చిన్నాడు గేటుకి సమీపంలో ఉన్నాడు. కుక్క అరుస్తూ మీదపడబోతుంటే, ఒక్క గెంతు గెంతి వెనక్కు పరుగెత్తాడు. కాలికడ్డమున్న సిమెంటు పావంచాను తొందరలో తన్నుకొని, కంకర నేలమీద పడ్డాడు. జోలెలో బియ్యం, కూరలు అన్నీ నేలమీదపడిపోయాయి. వాడి ముణుకు బాగా చెక్కుకుపోయి నెత్తురు కారింది. ఇంటివాళ్లు కుక్కను లోపలికి తీసుకుపోయారు.

అసలే చిన్నవాడు లక్ష్మణుడాయెను.

"సూడీకుక్కనేటిసేత్తానో!" అంటూ రాయితీసుకొని, లోపలికి లాక్కెళ్తున్న కుక్కమీదికి విసరాలని ప్రయత్నించాడు. పెద్దవాడు వారించాడు. మట్టిలో కలిసిన బియ్యం, నేలను దొర్లినకూరలు, వీలైనంత మేరకు పెద్దవాడు జోలిలోకి ఎత్తుకున్నాడు. తమ్ముడి చేతిని పట్టుకొని, బలవంతంగా నడిపించుకుపోయాడు.

ఆ రోడ్డంట వెళ్లగా, వెళ్లగా కైలాసపురం వస్తుంది. ఎడంచేతివేపు కొండలున్నాయి. ఆ కొండల్ని మెట్లుగా చెక్కి కొందరు యిళ్లు కట్టుకున్నారు. వాటిలో పై అంతస్తులో ఒక చిన్న పాక ఉంది. ఆపాకలో ఓ కుక్కి మంచముంది. దానిమీద ఓ ముసలిది పడుక్కుంది. దానికి కళ్లు కనిపించవు. వయసుముదిరినా, కష్టాలు తినేస్తున్నా ఆముసలిది మాత్రం మృత్యువును జయించి బతుకుతోంది. దానికూతురు వెళ్లిపోతూ ఇద్దరు పిల్లల్నీ విడిచిపెట్టింది. బహుశా ఆమెకు తెలుసునేమో, తల్లి బతకాలంటే పిల్లల్ని వదిలిపెట్టాలని. వాళ్లే రామలక్ష్మణులు- పెద్దోడు సిన్నోడు- వాళ్లే ఆ ముసిలిదానికి దిక్కు. పొద్దున్నే ఏదో గంజికాచి, జోలెపట్టుకువెళ్తారు. మధ్యాహ్నం ఎండ చల్లబడుతుంటే వచ్చి, ఏదో దండి, ముసలిదానికింతపెట్టి వాళ్లు తింటారు.

ఆ మధ్యాహ్నం ఆకాశం మీద నల్లటి మేఘమొకటి తోచింది. క్రమంగా అది వ్యాపించింది. గాలి వీచడం మొదలు పెట్టింది. వేగాన్ని పుంజుకుంది. పెద్దవాడు జోలె భుజానికి తగిలించుకున్నాడు. ఒక చేతితో తంబురా పట్టుకున్నాడు. రెండోచేత్తో తమ్ముడిబరువు కొంత తీసుకున్నాడు. వాళ్లిల్లు ఇంకోమైలు దూరముంది. ముందుకి పోనీయకుండా గాలి తోసేస్తోంది. వర్షం మొదలయింది. ఎడతెరపిలేకుండా కురవడం జరిగింది. కనుచూపు మేరలో ఇల్లేదీ కనిపించలేదు వాళ్లకి. పెద్దాడు నడుస్తున్నాడు. - చిన్నవాడు కుంటుతున్నాడు. గాలి యిద్దరినీ వెనక్కునెట్టుతోంది. వర్షం నిర్దాక్షిణ్యంగా మోదుతోంది.

ఏవో ఆలోచనలు పెట్టుకొని పెద్దవాడు, బాధతో అలమటిస్తున్న చిన్నవాడు, యిల్లు చేరేసరికి బాగా చీకటి పడింది. చిన్నవాడు మీదకెక్కలేకపోయాడు. ముందు జోలె, తంబురా పాకలో పెట్టి, పెద్దవాడు కిందకొచ్చి చిన్నవాడిని మోసుకుపోయాడు. చిన్నవాడిని మంచంమీద కూర్చోబెట్టి పాకంతా కలయజూశాడు.

వర్షం వెలిసింది. కొండ మీద కురిసిన వాన, కాలువలై ప్రవహించింది. ఒక కాలువ గుడిసెలోంచి పోయింది. పెద్దవాడు వంటకని జతపెట్టిన ఎండు పుడకలన్నీ, దానితో కొట్టుకు పోయాయి. నేలంతా చిత్తడిగా ఉంది.

మధ్యాహ్నం సంతనుండి బైటకొచ్చేసరికి కొన్ని కూరలు దొరికాయి. సెట్టిగారి దుకాణం మీదకొంచెం పెసరపప్పు లభించింది. అన్నం, పులుసు రాత్రి వండుకొని తిందామని అన్నదమ్ములనుకున్నారు. కాని, దొరికిన బియ్యం నిండా మట్టి. పెసరపప్పుకి కూడా అదేగతి పట్టింది. అన్నిటికీ ముఖ్యమైన ఎండుపుడకలలో ఒక్కటి కూడా పాకలోలేదు. బేకరీసాయిబు రెండు బన్ను రొట్టెలిచ్చాడు. ప్లాస్టిక్ సంచులలో ఉండడంచేత అవి మాత్రం పాడవలేదు. మరొక అమ్మ యిచ్చిన జామికాయ స్వచ్ఛంగా కనిపించింది.

గాలికి రెండు కమ్మలెగిరి పైనున్న చందమామ లోపలికి తొంగి చూస్తున్నాడు.

పెద్దవాడు తపస్సులో నున్న ఋషిలా నిలుచున్నాడు. ఒక బన్ను అవ్వకిచ్చాడు. రెండోది తమ్ముడికిచ్చాడు. వేడి వేడి అన్నంలో పులుసు పోసుకుతిని, చంద్రమ్మా, నీలమ్మా కొనిపెట్టే బట్టల గురించి, చదువు గురించి, చక్కగా ఆలోచించాలని అను కున్నాడు. చివరకి తనకు మిగిలిన జామికాయ నములుతూ మూలనున్న కర్రపెట్టిమీద కూర్చున్నాడు.

పైన వెన్నెల మసకబారింది.

"పెద్దోడా! బుడ్డీ ఎలిగించినావా?" రోజా అడిగినట్లే ఈరోజు అవ్వ ప్రశ్నించింది.

పెద్దవాడు జవాబు చెప్పలేదు.

చిన్నవాడు నిద్రలో ఉన్నాడు.

"సీకట్లో తినకురా, పెద్దోడా!" అవ్వ మళ్లా అంది.

"అవునవ్వా! దీపం కొడిగట్టింది!" అన్నాడు పెద్దవాడు పదేళ్లకే వేదాంతమంతా జీర్ణించుకికిని.

(ఆలిండియా రేడియో)